

జీజాబాయి

రచన
ఎస్.జి.లొఖండే

అనువాదం
వడ్డి మాధవీదేవిప్రకాష్

ప్రధాన సంపాదకుడు
ఎల్.ఎస్.శేషగిరిరావు

భారత భారతి పుస్తకమాల

3-4-852, కేశవనిలయం

బరకత్పుర, హైదరాబాద్-500027

ప్రచురణ కర్తలు
నవయుగభారతి ప్రచురణలు
పోస్ట్‌బాక్స్ నెం. 1041
నారాయణగూడా, హైదరాబాద్ - 500 029.

తెలుగు సంస్కరణ సంపాదకులు
టి. హరిహర శర్మ

ప్రథమ ముద్రణ : నవంబర్, 2002

వెల: రూ. 8.00

ప్రతులకు

సాహిత్యనికేతన్
3-4-852, బర్మన్‌పూరా
హైదరాబాద్ - 500 027
ఫోన్ : 2756 3236

సాహిత్యనికేతన్
ఏలూరు రోడ్
విజయవాడ - 520 002
ఫోన్ : 2667421

ఇది మా మాట

కేవలం భారతదేశంలోనే కాక, మొత్తం ప్రపంచంలోనే ప్రఖ్యాతులైన మన పూర్వీకులను స్మరించడం, వారి జీవితాలను అధ్యయనం చేయడం ఎల్లప్పుడూ ప్రేరణదాయకంగాను, మార్గదర్శకంగాను ఉండగలదనడంలో సందేహం లేదు.

మన చరిత్రకే వన్నెతెచ్చిన ఆ మహనీయుల జీవితాలను సరళమైన, ఉత్తేజకరమైన భాషలో ప్రజలకందించే చక్కని ప్రయత్నాన్ని రాష్ట్రోత్థాన పరిషత్, బెంగుళూరువారు ప్రారంభించారు.

“నవయుగభారతి” ఆ పుస్తకాలను తెలుగులోకి అనువదించే బృహత్కార్యాన్ని చేపట్టింది. భారత భారతి పుస్తకమాల రూపంలో మీ చేతుల్లో ఉన్న పుస్తకాలు ఆ ప్రయత్న ఫలితమే. మన చరిత్రలోని మహాపురుషుల జీవితాలు ఈ పుస్తక మాల ద్వారా మీకందించబడతాయి.

అమరమైన, అనంతమైన మన గత చరిత్ర అనే అమృత ప్రోత్సన్నను తరువాతి తరానికి అందించగలుగుతున్నామనే సంకల్పంతో ఈ పుస్తకాలను మీముందు పెడుతున్నాం. మీరు కూడా ఈ కృషిని ప్రశంసించగలరని, ప్రోత్సహించగలరని ఆశిస్తాను.

మూలరచనను సరళమైన, ఆహ్లాదకరమైన రీతిలో తెలుగులోకి అనువదించిన అనువాదకులకు ధన్యవాదములు.

- హరిహరశర్మ
సంపాదకులు

జీజాబాయి

చత్రపతి శివాజీ వంటి
యుగపురుషుడిని తయారు చేసిన
అతని తల్లి జీజాబాయి
ప్రేరణదాయకమైన కథ ఇది.
అత్యంత దూరదృష్టి కలిగిన
సాహసవంతురాలు, పతివ్రత,
అమిత దేశభక్తి ఉన్న జీజాబాయి
జీవితం భావితరాలకు మార్గదర్శకం.

చత్రపతి శివాజీ మహారాజు పేరు వినని వారు భారత దేశంలో వుండరు. ఆయన ఉజ్వల చరిత్ర భారతీయులందరికీ ఎల్లవేళలా ప్రేరణ దాయకం, స్ఫూర్తివంతం. ఈ దేశానికి గౌరవ స్థానాన్ని కలిగించిన అటువంటి వారందరూ మనకి ఆదరణీయులే. అయితే ఆ మహాపురుషులకు జన్మనిచ్చిన తల్లి గురించిన వివరాలు మనకు తెలియవు. నిజానికి వారి జీవితాలూ ప్రేరణదాయకాలే. ఆ మాతృమూర్తుల త్యాగాలే ఈ మహాపురుషుల జీవితాలకు శక్తినిచ్చింది. తమ కుమారుల జీవితాన్ని విశిష్ట పంథాలో నిలిపి, వారిలో వీర, శౌర్య జ్యోతులను వెలిగించారు. అందుకనే మన చరిత్రలో ఆ మాతృమూర్తులకు సర్వోన్నత స్థానం వుంది. యుగ నిర్మాతగా శివాజీని తీర్చిదిద్దిన అతని తల్లి జిజాబాయి కథ పవిత్రమైనది, రోమాంచితమైనది కూడా!

ఓ హోలీ పండగ రోజున...

శివాజీ మహారాజు తల్లి జిజాబాయి మహారాష్ట్రలోని

సిండ్ ఖైద్ గ్రామంలో జన్మించింది. మరాఠా సర్దార్ లఖూజీ జాదవరావ్ కుమార్తె ఆమె. జాదవరావ్, అతని భార్య మహాల్యాబాయి ఎంతో ప్రేమతో జీజాబాయిని పెంచారు. ఓసారి హోలీ పండగ రోజున వారి జీవితంలో ఓ అద్భుత సంఘటన జరిగింది.

లఖూజీ జాదవరావ్ ఓ రోజు ఆవేశంగా “ఏదేమి జరిగినా - సర్దార్ కుమార్తె ఎప్పటికీ సైనికుడి భార్య కాజాలదు” అని ప్రకటించారు.

ఆ సమయంలో అక్కడ కూర్చున్న ఓ చురుకైన వీరుడు లేచి నిలబడ్డాడు. వెంటనే “మరాఠా సర్దార్! మీరీ మాటల్ని మనస్ఫూర్తిగానే చెబుతున్నారని నేను విశ్వసిస్తున్నాను. ఈ మాటలు మమ్మల్ని ఎంతో అనుమానిస్తున్నాయి. ఇకపై మేం మా హోదాలను గుర్తెరిగి ఒకరితో ఒకరం కలుస్తాం. మీ ప్రదేశానికి వచ్చే అర్హత నాకు లేనంత కాలం నేనిక్కడ కాలు కూడా పెట్టను” అని అంటూ ఆ యువకుడు వెళ్ళిపోయాడు. అతని ముఖంలో కోపం, పట్టుదల స్పష్టంగా కనిపించాయి.

నిజామ్ సంస్థానంలో లఖూజీ జాదవ్‌రావ్ సర్దార్ అయిన తొలి సేనాని. సాహసానికి, శౌర్యానికి ఆయనకు ఆయనే సాటి. ఆ రోజుల్లో అనేకమంది మరాఠా సర్దార్‌లు నిజాం రాజుల ఆధీనంలోనే పని చేస్తుండేవారు. తమతమ అర్హతలను బట్టి నిజామ్ నుండి భూమి, సంపద, హోదాలను పొందుతుండేవారు. వారికి నిజామ్ ఆధీనంలో వుండటం - ఆయనకు సేవచేయటం సంతోషంగా వుండేది. ఈ మరాఠా సర్దార్‌లకు ఒకరంటే ఒకరికి పడేది కాదు. వాళ్ళ ప్రదేశాలలోనే ఒకరికి మరొకరు విరోధులుగా వుండేవారు. నిజామ్ పట్ల తమకున్న భక్తి విశ్వాసాలను ప్రకటించుకోవడానికి వారిలో వారు పోటీపడుచుండేవారు.

ఆవేశం ఎందుకు?

ఫాల్గుణ మాసం. హోలీ పండగ సమయం. ప్రేమ, స్నేహాల ఉత్సవంగా ఆ పండగ జరుగుతుంది. జాదవ్‌రావ్ హోలీ పండగను పెద్ద ఎత్తున జరపాలని అనుకున్నాడు. తోటి సర్దార్‌లను, తన సైనికులను, ద్వార పాలకులను

తదితరులందరినీ ఈ ఉత్సవానికి ఆహ్వానించాడు. వేరూల్కు చెందిన బాపూజీ పాటిల్ కుమారుడు, సైనికుడు మాలోజీ కూడా ఆ సమయంలో అక్కడ వున్నాడు.

జాదవరావుకి వున్న ప్రతిష్ఠ, సంపదల గురించి అందరికీ తెలుసు. పండగలో పాల్గొనడానికి వచ్చిన వారందరి మధ్యలో సర్దార్ జాదవరావ్ కూర్చున్నాడు. అతనికి నాలుగువైపుల తమ తమ హోదాలనుబట్టి వచ్చినవారు కూర్చున్నారు. రంగులు చల్లుకునే కార్యక్రమం మొదలైంది. ఒకరి మీద మరొకరు రంగులు చల్లుకోవటం మొదలు పెట్టారు. అదే సమయంలో హోలీ ఆడటానికి జాదవరావ్ అందాల కూతురు జిజాబాయి కూడా అక్కడకు వచ్చింది. మాలోజీ కొడుకు షాహాజీ తన తండ్రి ఒడిలో కూర్చున్నాడు. జీజీ షాహాజీ మీద రంగు జల్లడం మొదలు పెట్టింది. ఈ పిల్లాడు ఆమె మీద రంగులు చల్లాడు.

షాహాజీ ఎంతో అందగాడు. చూడటానికి రాజకుమారుడులానే కనిపిస్తాడు. జాదవరావ్కు ఆ పిల్లాడు బాగా నచ్చాడు. దాంతో అతన్ని ప్రేమగా తన దగ్గరకు

తీసుకుని అక్కడున్న వారందరినీ ఉద్దేశించి సరదాగా “జీజా పోహజీ జంట బాగుంది కదా!” అని అన్నాడు. అక్కడున్న వారందరూ ఆయన మాటను బలపరుస్తూ “నిజంగా అందమైన జోడీనే” అని అన్నారు. మాలోజీ ఇదంతా చూస్తూనే ఉన్నాడు. ఆ పిల్లలిద్దరి పట్ల ఆయనకు ప్రేమ పొంగి పొరలింది.

దాంతో ఆయన “సర్దారులారా! ఇప్పుడు సర్దార్ జాదవరావ్ చెప్పిన మాటల్ని మీరు విన్నారు కదా! ఇక మేం ఒకరితో ఒకరం సంబంధం కలిగి వున్నాం. జీజా నాకు కోడలైంది” అని అన్నాడు. అయితే జాదవరావ్ కు తన పదవి, ప్రతిష్ఠలంటే ఎనలేని గౌరవం. ఆయనకి మాలోజీ చెప్పిన మాటలు రుచించలేదు. తాను సరదాగా అన్నాడు తప్పితే మాలోజీతో బంధుత్వం కలుపుకోవాలని అనుకోలేదు.

అందుకని జాదవరావ్ “మా అమ్మాయి ఎప్పటికీ ఓ సాధారణ సైనికుడికి కోడలు కాదు” అని కఠినంగా అన్నాడు.

ఆ రోజున రాత్రి మాలోజీ తన సోదరుడి విఠోజీని వెంట తీసుకుని పొలానికి ఎద్దబండిలో వెళ్ళాడు. ఆ వెన్నెల రాత్రి వీళ్ళిద్దరూ పంటకు కాపలా కాయాలనుకున్నారు. రాత్రి గడిచింది. అర్ధరాత్రి అయ్యింది. కాపలాకాస్తూ కాస్తూ విఠోజీ నిద్రలోకి జారిపోయాడు. కానీ మాలోజీకి నిద్ర రానేలేదు. అతని కళ్ళముందు తనకు కలలో కనిపించిన కులదేవత మెదులుతూనే వుంది. దానితోపాటు జాదవరావ్ మాటలు మనసులో శూలాల్లా గుచ్చుకుంటూ వున్నాయి. మాలోజీ విశ్రాంతి లేకుండా వున్నాడు. లేచి నిలబడి, ఓ పలుగు తీసుకుని, పొలంలోని ఓ దిబ్బ ప్రాంతాన్ని తవ్వడం మొదలుపెట్టాడు. శక్తినంతా ఉపయోగించి పలుగును నేలలోకి దించుతున్నాడు. అయితే ఓ చోట పలుగుకు ఏదో అడ్డు తగిలింది. దాంతో మాలోజీలో ఆసక్తి పెరిగింది. వెంటనే మరింత లోతుగా తవ్వాడు. చంద్రుడి కాంతిలో ఏదో వస్తువు మెరుస్తూ కనిపించింది. ఆ గోతిలో లంకె బిందె వుంది. ఒక్కటే కాదు...ఒకదాని తర్వాత ఒకటిగా మొత్తం ఏడు బిందెలు వున్నాయి. మాలోజీ

కళ్ళలో ఆనంద భాష్పాలు మెరిశాయి. మనసులో కులదేవ తను ప్రార్థించాడు. ఈ సంపద విషయం నలుగురికీ తెలియకముందే ఇంటికి చేర్చాలనుకున్నాడు. వెంటనే సోదరుడిని నిద్ర లేపాడు. ఇంత సంపదని ఒక్కసారి చూడ గానే విరోజీ పిచ్చివాడిలా నాట్యం చేయడం మొదలు పెట్టాడు. ఓ బండిలో ఈ ఏడు లంకెబిందెల్ని ఇంటికి చేర్చారు. ఆ వెంటనే ఎంతో ఆనందంతో ధనలక్ష్మి పూజ చేశారు.

జీజాబాయి మాలోజీ కోడలైంది

భారీ సంపద లభించటంతో భవిష్యత్తు గురించిన పథక రచనలో మాలోజీ మునిగిపోయాడు. మంచి జాతికి చెందిన వెయ్యి గుర్రాలను తన స్నేహితుడు, వ్యాపారస్తుడు అయిన శేషరావు నుండి కొన్నాడు. అలానే వెయ్యిమంది శక్తివంతులతో ఓ సేనను తయారు చేశాడు. దరిదాపు గ్రామాల్లో మాలోజీ పేరు మారుమ్రోగిపోసాగింది. అనేక గ్రామాల ప్రజలు అతన్ని గౌరవించటం మొదలుపెట్టారు. నిజానికి మాలోజీకి ఇప్పుడు కావాల్సినంత ధనం వుంది.

జీవితాన్ని ప్రశాంతంగా గడిపేయవచ్చు. కానీ అతని ఎదురుగా స్పష్టమైన, ఉన్నతమైన లక్ష్యం వుంది. దాన్ని సాధించడానికి మరింత కష్టపడాలి. స్వార్థపరుల్ని ప్రజలు గౌరవించరనే విషయం మాలోజీకి తెలుసు. ఎవరైతే ప్రజల కోసం సర్వం త్యాగం చేయగలరో అలాంటి వారినే ప్రజలు ఆదరిస్తారని మాలోజీ నమ్మకం. అందువల్ల తనకి లభించిన ధనాన్ని ప్రజోపయోగ కార్యక్రమాల కోసం మాలోజీ వినియోగించడం మొదలుపెట్టాడు. యాత్రికుల కోసం ధర్మశాలలు కట్టించాడు. బావులు తవ్వించాడు. పాతబడిన దేవాలయాలను, గోపురాలను, మఠాలను బాగు చేయించాడు. పేదలకు, నిస్సహాయులకు ఉచితాన్నదానం చేసే వ్యవస్థను ఏర్పాటుచేశాడు. వేరూల్లోని సుప్రసిద్ధ ధృష్టేశ్వర దేవాలయాన్ని ఆధునీకరించాడు. సింఘనాపు రంలో ఓ విశాలమైన చెరువును తవ్వించాడు. ప్రజోపయోగకరమైన కార్యక్రమాలు చేస్తూ మాలోజీ అందరి ఆదరాన్ని పొందాడు.

మాలోజీ ఖ్యాతి ఇప్పుడు జాదవరావ్‌ని చేరింది. మాలోజీ చేస్తున్న మంచి పనుల పట్ల జాదవరావ్ భార్య మహాల్యాబాయి సంతోషించింది. అంతేకాదు అతను తమవాడనే భావన ఆమెలో బలపడింది. కానీ జాదవరావ్‌కి స్వాభిమానం ఎక్కువ. ఉన్నతమైన పదవిలో వుండటం వల్ల అతనిలో అహంకారం ఏ మాత్రం తగ్గలేదు.

ప్రస్తుతం మాలోజీ దగ్గర రెండువేల గుర్రాలు వున్నాయి, అశ్వరోహకులు, పదాతిదళంతో కలిపి మూడు వేల మంది ఉన్నారు. వారు నిదానంగా జాదవరావ్‌కు పోటీగా తయారయ్యారు. నిజాం షాహీ మీదకు కూడా దాడికి దిగారు. మాలోజీ సైన్యం శక్తిసామర్థ్యాలు నిజామ్‌ని చేరాయి. మాలోజీని సర్దార్‌ని చేస్తే తప్పితే తాను సురక్షితంగా వుండలేననే సందేహం నిజామ్‌కి కలిగింది. పన్నెండువేల గుర్రాల సేనాధిపతికి ఇచ్చే 'మన్ సబ్దార్ రాజ్' పదవిని మాలోజీకి ఇచ్చాడు. శివనేరి కోట సమీపంలోని గ్రామాలకు మాలోజీని సర్దార్‌గా నియమించాడు. ఇప్పుడు

మాలోజీ సర్దార్ మాలోజీరావ్ భోంస్లే అయ్యాడు. మాలోజీ రావు కుమారుడు షాహాజీ వివాహం జాదవ్‌రావ్ కుమార్తె జీజాతో జరిగేవిధంగా నిజామ్ నిశ్చయించి వీరిద్దరి మధ్య రాజీ కుదిర్చాడు. దాంతో మాలోజీ లక్ష్యం పూర్తయింది. కానీ సర్దార్ జాదవ్‌రావ్ కోపం మాత్రం తగ్గలేదు. మాలోజీ రావు ఎలాగైతే అంచలంచలుగా పెరిగాడో - ఇక్కడ జాదవ్‌రావ్ కోపం కూడా అలానే పెరుగుతూ వుంది.

70 యేళ్ళు మీద పడ్డాక మాలోజీ మరణించాడు. అనంతరం ఆయన కుమారుడు షాహాజీ తండ్రి బాధ్యతల్ని స్వీకరించి నిజాం అధీనంలో సర్దార్‌గా పనిచేయసాగాడు.

తండ్రిలానే షాహాజీ కూడా సాహసి, రాజనీతిజ్ఞుడు. ఓ మంచి పరిపాలకుడిగా, పరాక్రమశాలిగా అతనికి మంచి పేరుంది. జీజాబాయితో అతని వివాహం అయినప్పటికీ మావగారితో సత్సంబంధాలు ఏర్పడలేదు. ఈ రెండు కుటుంబాల మధ్య వైరభావం అలానే ఉంది. తన అల్లుడు పొందుతున్న ఖ్యాతి, ప్రగతి జాదవరావ్‌కి అసహనాన్ని

కలుగచేస్తోంది. అతని మీద ప్రతీకారం తీర్చుకోవడానికి మొగలాయిల సహకారం తీసుకోవడం మంచిదని జాద వ్‌రావ్ భావించాడు. అల్లుడిమీద ప్రతీకారమే ఆయన జీవిత లక్ష్యంగా మారింది. ఈ రెండు కుటుంబాల మధ్య ద్వేషం జీజాబాయికి దుఃఖాన్ని కలిగించింది. అదేవిధంగా తన తండ్రి, భర్త - ఇద్దరూ ముస్లిం రాజులకి సేవలు చేస్తూ జీవితాన్ని గడపడం కూడా ఆమెకి బాధగా ఉండేది. ఆమె హృదయం ఓ మందుతున్న అగ్నిగోళంగా మారింది. ఎప్పుడూ ఆమె స్వేచ్ఛను కాంక్షిస్తూ ఉండేది. నిజాం ప్రశం సలన్నీ మరాఠా వీరుల చేతికి బంగారు బేడీలుగా ఆమె భావించేది. తన భర్త కూడా వాళ్ళలో ఒక్కడనే బాధ జీజాబాయికి కలిగేది. ఈ నిస్సహాయ స్థితి ఆమెను కలతకు గురిచేసేది. తన అసహాయతకు బాధ పడుతుండేది. ఓ గృహిణి అయిన కారణంగా ఆమె శాంతంగా ఉండాల్సి వచ్చేది. షాహాజీకి తన భార్య మనసులోని బాధ గురించి తెలిసినా - ఆయన ఒక్కడుగా ఏమీ చేయలేకపోయేవాడు.

పరిస్థితులకు తలొగ్గి, నమ్మకంగా నిజాంకు సేవ చేయటం మినహా అతనికి చేతిలో మరేదీ లేదు.

తండ్రికి బందీగా....

ఈమధ్యలో మొగల్ బాద్ షా షాజహాన్ నిజాం రాజ్యం మీదకి ఆక్రమణకు వచ్చాడు. అప్పుడు నిజాం దగ్గర శూరులైన సర్దార్లు ఇద్దరే ఉన్నారు. ఒకరు మాలిక్ అంబర్. మరొకరు షాహాజీ రాజ్ భోంస్లే. మాలిక్ అప్పటికే మరణించటంతో ఆ ప్రాంతాన్ని రక్షించాల్సిన బాధ్యత షాహాజీ మీదనే పడింది. ఆ సమయంలో షాహాజీ మహులీ కోటలో ఉన్నాడు. దాన్ని ఆసరాగా తీసుకొని జాదవరావు మొగలాయిలతో చేతులు కలిపాడు. మహులీ కోటపై దాడికి సిద్ధపడ్డాడు. ఆరు నెలలపాటు షాహాజీ పరాక్రమంతో పోరాడి ఆ కోటను రక్షిస్తూ వచ్చాడు. మావగారు కూడా తన అల్లుడిని ఎదిరించటంలో ఏమాత్రం తగ్గలేదు. జీజాబాయి కూడా మహులీ కోటలోనే ఉంది. అప్పుడు నిజాం ఆస్థానంలో షాహాజీకి వ్యతిరేకంగా ఓ కుట్ర జరుగు

తోంది. దాంతో షాహజీకి సమయానికి సహాయం అంద లేదు. షాహజీకి ఏ ఉపాయం తట్టలేదు. తప్పని పరిస్థితుల్లో జీజాబాయిని వెంట తీసుకుని మారు వేషంలో కోట నుండి బైటపడ్డాడు. ఆ విషయం తెలియగానే జాదవ రావ్ వాళ్ళని వెంబడించటం మొదలు పెట్టాడు. అప్పటికి జీజాబాయి గర్భవతి. నాలుగవ నెల. గుర్రంపై ఎక్కి కొండల మీద ప్రయాణించటం కష్టంగా వుండేది. ఇలా ఇబ్బందులు పడుతూ ప్రమాణం చేయలేక భర్తతో “ఈ స్థితిలో మీ వెంట సాగటం చాలా కష్టం. శత్రువులు మన దరిదాపుల్లోకి వచ్చేశారు. కాబట్టి నన్ను వదిలి- మీరు వెళ్ళిపోండి” అని చెప్పింది. షాహజీ పరిస్థితుల్ని అర్థం చేసుకుని భార్యను విడిచి ముందుకు వెళ్ళిపోయాడు.

కొంత సమయం గడవగానే మొగలాయి సేన అక్కడ కొచ్చింది. జీజాబాయి వారి చేతికి చిక్కింది. ఇప్పుడామె తండ్రికి బందీ అయ్యింది. కడుపులో బిడ్డ వున్నాడు. కూతురు స్థితిని చూసి జాదవరావ్ “తల్లీ...ఇంత శ్రమ ఎందుకు తీసుకుంటావ్? వెంటనే సిండ్ ఫేడ్ లోని నా ఇంటికి

వెళ్ళిపో. నేనిప్పుడే పల్లకీ కోసం ఏర్పాట్లు చేస్తాను” అని అన్నాడు.

జీజాబాయి ఓ వీరపత్ని. ఆమె ఇటువంటి సలహా లను ఎందుకు స్వీకరిస్తుంది? అందుకనే నిర్భయంగా తన తండ్రితో “నాన్నగారూ! మీరు భోంస్లే పరివారంపై ప్రతీ కారం తీర్చుకోవాలనుకున్నారు. నేను ఇప్పుడు మీ ముందే నిలబడి వున్నాను. నా మీద కూడా మీరు పగ తీర్చుకో వచ్చు. మీ ఇంటికి రావడం నాకేమాత్రం ఇష్టం లేదు. ఏ రోజైతే నా వివాహం అయ్యిందో, నేనెప్పుడైతే భోంస్లే కుటుంబంలోకి అడుగుపెట్టానో నాకు, మీకు వున్న సంబం ధం అప్పుడే తెగిపోయింది. నేను పరాక్రములైన భోంస్లే కుటుంబానికి చెందిన కోడలిని. వజ్ర వైధూర్యాల కంటే ఇక్కడ నా భర్తతో కల్పి చేసుకుని తినే రొట్టెలే నాకు ఎక్కువ సంతృప్తిని కలిగిస్తాయి. భోంస్లే కోడలుగా వీరమరణం పొందడానికే నేను ఇష్టపడతాను” అని అంది.

కూతురి మాటలు వినేసరికి జాదవరావ్ ముఖం

నేనొక వీరపత్నిగా మరణం పొందటానికి సిద్ధం.

పట్టాభిషిక్తుడు కాబోయే ముందు తల్లి ఆశీర్వాదం

తల్లి ఆశీర్వాదం పొందుతున్న శివాజీ

అన్నీ ఆమె దగ్గర ఉన్నాయి. కానీ వీటితో ఆమెకి ఏ సంబంధం లేనట్టే వుండేది. జగదాంబ విగ్రహం దగ్గర కూర్చుని ఎప్పుడూ ఆలోచిస్తూ ఉండేది.

“ఓ పరాశక్తి!! నీ భుజశక్తిని నాకు ప్రసాదించు. ఇతరుల సేవలో జీవితాన్ని గడిపే ఈ మరాఠీయుల్ని మార్చు. తల్లీ...నేను దేదీప్యమానంగా ప్రకాశించే ఓ స్వతంత్ర రాజ్యాన్ని చూడాలని కోరుకుంటున్నాను. తనదైన సైనికులు, తనదైన పతాకంతో గౌరవంతో వుండే రాజ్యం కోసం చూస్తున్నాను. నా ఈ కోరికను నెరవేర్చు” అని ప్రార్థిస్తుండేది జీజాబాయి.

నిజంగా ఆమె ఎంత దురదృష్టవంతురాలు! నిజాంకు తన రాజ్యంలో వున్న ఓ మహిళ ఈ రకమైన ఆలోచనలలో వుందని తెలిసి వుంటే అతను ఆమెను, ఆ గ్రామాన్ని తగలబెట్టమని ఆదేశాలు జారీ చేసేవాడే. నిజాం రాజ్యంలో ఓ సార్వభౌమ సింహాసనమా? అది అసంభవం! అర్థరహితం!!

జీజాబాయి మనసంతా అసంతృప్తితో నిండిపోయింది. మరారా సర్దారులు, జాగీర్దారులతో ఆమె విసిగిపోయింది. వాళ్ళలో ఆత్మగౌరవం, స్వాభిమానం అనేవే లేవా? మన సంస్కృతి, సంప్రదాయాల గురించి ఇసుమం తైనా వాళ్ళకి తెలుసా? వాటికి జరుగుతున్న అవమానాలకు ప్రతిగా వీళ్ళకి కోపమే రాదా? తమ మాతృమూర్తిని, ధర్మాన్ని రక్షించుకోలేని వీరేం సర్దార్లు?..ఇలా సాగేవి జీజాబాయి. ఆలోచనలు.

ఈ సమయంలో శ్రీరాముని వంటి శక్తిశాలి ఆవశ్యకత ఎంతైనా వుంది. మావళిల్ని సంఘరితపరిచి సుల్తాన్తో పోరు సలపడానికి తయారు చేయగలిగేవారు కావాలి. అటువంటి వ్యక్తే జన్మిస్తే...

వీరపుత్రునికై ప్రార్థన

జీజాబాయికి మహాభారతం, రామాయణం అంటే ఎంతో ఆసక్తి. ఆమె ద్రౌపది, కుంతి, విదుల వంటి వీరవనితల కథలను విన్నది. వారి ప్రభావం జీజాబాయి

మనసు మీద ఎంతో వుంది. భీముడు, అర్జునుడు వంటి పరాక్రమవంతుడైన పుత్రుడు జన్మిస్తే ఆమె ఎంత అదృష్టవంతురాలు అవుతుందో! తుల్జాభవానీ ఈ కోరిక నెరవేర్చుతుందా?

షాహాజీ నిజాం సేవలో నిమగ్నమై వుండటం జీజాబాయికి ఇష్టంలేని విషయమే. అయినప్పటికీ ఆయన మీద ఆమెకి ప్రేమ ఏ మాత్రం తగ్గలేదు. కాకపోతే మరాఠాల చేతకానితనం పట్ల ఆమెకు అసహ్యం వేసేది.

జీజాబాయి రాజనీతిజ్ఞురాలు కాకపోయినా రాజకీయపరమైన వ్యవహారాలన్నింటి గురించి లోతుగా అధ్యయనం చేస్తుండేది. ప్రముఖ రాజకీయవేత్తలతోనూ, నేతలతోనూ కలిసి చర్చించి, దేశ పరిస్థితుల్ని ప్రపంచ పరిస్థితుల్ని అవగాహన చేసుకునేది. సుల్తాన్ షాహీ అన్యాయాల గురించి తెలిసి కూడా పరాక్రమవంతులైన మరాఠీ వీరులు నిస్సహాయతతో తలదించుకొని, వణుకుతూ నిలబడటాన్ని ఆమె చూసింది. ఈ మరాఠా వీరులందరినీ సంఘటిత

పరిచే ఓ వీరపుత్రుడు తనకు జన్మిస్తే చాలని జీజాబాయి కోరుకునేది.

జీజాబాయి సంపూర్ణ ఆరోగ్యంతో వుండటానికి వ్యవస్థ చేశారు. కావలసినవన్నీ సమకూర్చారు. ఆమె ప్రత్యేకమైన కోరికల్ని తీర్చడానికి అందరూ అందుబాటులో వున్నారు. సాధారణంగా గర్భిణీ స్త్రీలు తీయటి పిండి వంటల్ని, చల్లటి పానియాల్ని ఇష్టపడతారు. కానీ జీజాబాయికి ఇవేవీ ఇష్టం లేదు. ఆమెకు మైళ్ళ కొద్దీ నడవాలని, గుర్రపు స్వారి చేయాలని, రాజకీయ సమస్యల గురించి చర్చించాలని, కత్తియుద్ధం చేయాలని అనిపించేది. అన్నింటికంటే ఆశ్చర్యకరమైన విషయం ఏమంటే ఆమెకు ఆయుధాలను ధరించి, సింహాలతో పోరాడాలని వుంది.

తండ్రి ఇల్లు నాశనమైంది

ఈ మధ్యలోనే ఓ తీవ్ర సంచలన వార్త శివనేరీ కోటను చేరింది. జీజాబాయి తండ్రి, పరివారం తలలను నరికేశారని తెలిసింది. మొగలాయిలతో స్నేహం చేసిన

తర్వాత లఖుజీ జాధవరావ్ నిజామ్‌తో మళ్ళీ చేతులు కలపాలని అనుకున్నాడు. నిజామ్‌తో కలిసి నడవాలనుకున్నాడు. అందుకని తన ముగ్గురు కొడుకులతో కలిసి నిజాంను సందర్శించి, ఆయన ముందు మోకరిల్లాడు. అదే సమయంలో వారి తలలు నరకబడ్డాయి. దాంతో జీజాబాయి తండ్రి వంశం పూర్తిగా సమాప్తమైంది. జీజాబాయి తల్లి మహాల్యాబాయి, కుటుంబంలోని ఇతర మహిళలు భర్తలతోపాటు సతీసహగమనం చేశారు. ఈ సంఘటనతో జీజాబాయి ఎంతో వ్యాకులత చెందింది. ఇదే సమయంలో ఢిల్లీలోని మొగల్ బాదుషా నిజాం మీద ఆక్రమణ చేయమని రాజాజయసింహును దక్షిణాదికి పంపాడు. రాజాజయసింహ దగ్గర భారీ సైన్యం వుంది. అయినా నిజామ్ పోరాటానికి సిద్ధపడ్డాడు. అయితే షాహాజీ రాజ్ భోంస్లే మీద నిజాంకు అంత నమ్మకం లేదు. ఎప్పుడు ఎవరు ఎవరిని నమ్మక ద్రోహం చేస్తారో తెలియని పరిస్థితి. షాహాజీ కూడా ఈ విషయంలో చతురుడే. అతను నిజాం

నీడ వదలి మొగలాయిలతో స్నేహం మొదలు పెట్టాడు. దాంతో మొగలాయిలు షాహాజీని సహ్యాద్రి నుండి దూరంగా పంపాలనుకున్నారు. అందుకని కర్ణాటక జాగీర్‌గా నియమించి షాహాజీని బెంగళూరు పంపారు.

నిజాం చేస్తున్న ఘోర అత్యాచారాల గురించిన సమాచారం ఒకదాని తర్వాత ఒకటి శివనేరి కోటకు చేరుతూనే వుంది. మరాఠాల గ్రామాలు నాశనం కాసాగాయి. ప్రజలను నిజాం సేన హింసలకు గురిచేస్తోంది. ఖేలోజీరావ్ షాహాజీ రాజాకీ చాలా దగ్గరి బంధువు. సర్దార్ మెప్పు పొందటం కోసం ఖేలోజీరావ్ లేని సమయంలో అతని అందమైన భార్యను నిజాం సైనికులు అపహరించారు. షాహాజీ పరివారానికి చెందినవారి గతే ఇలా వుంటే ఇక బీద, నిరాయుధులైన మరాఠాల పరిస్థితి ఎలా వుంటుంది? దీనిని ఎవరు ప్రశ్నించగలరు? ఈ విషయాన్ని విన్నప్పుడు జీజాబాయికి ఎంతో కోపం వచ్చేది.

శివాజీ జననం

దసరా, దీపావళి, సంక్రాంతి పండగలు గడిచి పోయాయి. జీజాబాయికి నెలలు నిండాయి. పురిటి నొప్పులూ ప్రారంభమయ్యాయి. వినాయకుడు, జగదాంబ లకి ఆమె చేస్తున్న పూజలు కూడా తాత్కాలికంగా నిలిచాయి. ఫాల్గుణ శుక్ల, తృతీయ శుక్రవారం జీజాబాయి ఓ పుత్రరత్నానికి జన్మనిచ్చింది. శాలివాహన శకం 1551వ సంవత్సరం నడుస్తోంది. ఆంగ్లేయుల లెక్క ప్రకారం అది 19 ఫిబ్రవరి 1630. ఆ రోజు శివనేరి కోటలో ఆనందం వెల్లివిరిసింది.

పిల్లాడు పుట్టి పన్నెండు రోజులైంది. జీజాబాయి బంగారు జరీ వున్న పసుపు చీర ధరించింది. తనకున్న ఆభరణాలను అలంకరించుకొని పిల్లాడిని ఒడిలోకి తీసుకుంది. అతనికి నామకరణం చేయాలి. పెద్ద ముత్తయి దువులు సంప్రదాయపరమైన కార్యక్రమాన్ని నిదానంగా

నిర్వహిస్తున్నారు. ఇక చివరకు ఏం పేరు పెట్టాలనే ప్రశ్న ఉదయించింది. ప్రజలందరూ జీజాబాయివైపు చూశారు. ఆవిడ జగదాంబను ఓసారి స్మరించి గంభీరంగా 'శివాజీ' అని పలికింది. ఊయల వేశారు. ఆ ఊయలలో ఊగుతున్న మూడక్షరాల పేరున్న ఆ బాలుడు ఆ తర్వాత భారతదేశ చరిత్రనే మార్చివేశాడు.

స్వాతంత్ర శిల్పి

తన కుమారుడు పరాక్రమవంతుడు కావాలనేది జీజాబాయి కోరిక. అంతేకాదు మరాఠాల అవమానకర జీవితాలను కూడా శివాజీ అంతం చేయాలని ఆమె ఆశపడింది. స్వాభిమాన, స్వాతంత్ర జీవనపు కొత్త అధ్యాయం ప్రారంభం కావాలనుకుంది. పుత్రుడికి జన్మనిచ్చిన తర్వాత ఇప్పుడు అతన్ని సక్రమంగా పెంచాల్సిన బాధ్యత ఆమె మీద పడింది. తన ఆశయాలకు అనుగుణంగా ఓ ఆదర్శ యువకుడిగా శివాజీని తయారు చేయాలనుకుంది. జీజాబాయిలో తీవ్రమైన స్వాభిమానం, ఉక్కులాంటి కఠిన

హృదయం, లోతైన ధార్మిక భావనలు వున్నాయి. అందువల్లే ఆమె తన మనోభావాలను కార్యరూపంలోకి తేగలననే విశ్వాసంతో వుంది.

షాహాజీ జీజాబాయిని దాదాజీ కొండదేవ్‌తోపాటు పూణె పంపడానికి ఏర్పాట్లు చేశాడు. అప్పట్లో పూణె చిన్నగ్రామం. మొగల్, నిజాం, ఆదిల్‌షాహీల ఆక్రమణతో పూణె పూర్తిగా నాశనమైంది. అక్కడ ఒక్క పుణ్యస్థలం కూడా మిగలలేదు. ఆ దేవాలయాలలోని విగ్రహాలు కూడా అవశే షాలుగా మారిపోయాయి. దాదాజీ కొండదేవ్ మార్గదర్శక త్వంలో పూణె పునర్నిర్మాణం ప్రారంభమైంది. ఆయన సహాయం జీజాబాయికి లభించటం కూడా గొప్ప సంఘటన.

నమ్మకమైన, అధికారికమైన వ్యక్తి కావటంతో దాదాజీకి ఎంతో పేరు వచ్చింది. అవినీతిపరుల్ని ఆయన నిరోధించాడు. ఆ రోజుల్లో ఉన్నతాధికారులు కూడా నిస్సహాయులుగా, అవమానంతో జీవితాన్ని గడుపుతుండే వారు. దాదాజీ ఎప్పుడూ సామాన్యుల్ని సంరక్షిస్తుండేవాడు.

భారతదేశ ఉజ్వల చరిత్రను ఆయన శివాజీకి చెబుతుండేవాడు. అలానే చారిత్రక వీరులు, పరాక్రమవంతుల కథలను వినిపిస్తుండేవాడు. అవన్నీ శివాజీ మనసులో నాటుకుపోయాయి.

జీజాబాయి ఆదేశంతో పూణెలోని అనేక దేవాలయాల పునర్నిర్మాణం జరిగింది. వివిధ అంశాలలో శివాజీకి శిక్షణ ఇవ్వటమూ జరుగుతోంది. శివాజీకి రామాయణ, మహాభారత కథలను వినిపించటం జీజాబాయి నిత్యకృత్యమైంది. రాముడు, కృష్ణుడు, హనుమంతుడు, అభిమన్యుడు, అర్జునుడు తదితర వీరుల గురించి చెబుతూ ఆమె శివాజీకి ధనస్సు, గద వంటి అస్త్రాలను చూపించేది. ఎప్పుడైనా పూణెకి సాధుసంతులు వస్తే వారికి సేవ చేయడానికి శివాజీని పంపుతుండేది. వారి ఆశీస్సులు, శిక్షణ వల్ల శివాజీకి కొత్త ప్రేరణ, బలం కలుగుతుండేది. దాదాజీ కొండదేవ్ మార్గదర్శనం, తల్లి జీజాబాయి శిక్షణతో శివాజీలో ఓ మహాశక్తి ఉద్భవించింది. మావకుల పిల్లలు శివాజీకి మంచి

న్నేహితులు. వాళ్ళు బీదవాళ్ళే అయినా నమ్మకం అనేది వాళ్ళ నరనరాల్లో వుంది. శివాజీ వాళ్ళతో కల్పి కోట నిర్మించటం దాన్ని ఆక్రమించటం వంటి ఆటలు ఆడుతుండేవాడు. తల్లి జీజా కఠినమైన క్రమశిక్షణ, న్యాయానికి ఆమె ఇచ్చే ప్రాధాన్యత శివాజీ మనసులో ముద్రించుకుపోయాయి. చిన్న పిల్లాడే అయినా గోహత్య చేసేవాళ్ళ చేతులు నరికేయమని, మహిళల్ని అవమానించే వాళ్ళకు మరణదండన విధించమని శివాజీ ఆదేశించేవాడు.

జీజాబాయి ఆగమనంతో పూణె రూపు రేఖలు మారిపోయాయి. ఆమె పరిసర గ్రామాల వికాసం కోసం కూడా పాటుపడసాగింది. చక్కటి పరిపాలన తాలుకు పరిణామం అక్కడ స్పష్టంగా కనిపించేది. గ్రామీణుల సమస్యల గురించి, వివాదాల గురించి జీజాబాయి బహిరంగ న్యాయాలయంలో చర్చించి నిర్ణయం తీసుకునేది. ఇటువంటి సమయాల్లో శివాజీ ఆమె పక్కనే కూర్చునేవాడు. రాజకీయ పరమైన విషయాలంటే శివాజీకి ఎంతో ఆసక్తి. వాటిని

తల్లితో అతను చర్చిస్తూ ఉండేవాడు. దాదాజీ కొండదేవ్ కార్యక్రమాల్ని కూడా శివాజీ దగ్గరగా అధ్యయనం చేస్తుండే వాడు.

సీత, శకుంతల ఆదర్శం

జీజాబాయి ముందు ఒకదాని తర్వాత ఒకటిగా సమస్యలు వచ్చి నిలిచేవి. 1630లో రాజా షాహాజీ బెంగు ఖూరులో తుకాబాయిని వివాహం చేసుకున్నాడు. ఆమె అతని రెండవ భార్య అయ్యింది. ఆ వివాహం తర్వాత షాహాజీ ఎప్పుడైనా జీజాబాయి దగ్గరికి వస్తుండేవాడు. అయినా ఎక్కువ సమయం తుకాబాయి ఆమె పిల్లలతోనే గడుపుతుండేవాడు. దీనికి జీజాబాయి ఎప్పుడూ మనసు చిన్నబుచ్చుకోలేదు. ఆమె తన ధ్యాసంతా శివాజీకి శిక్షణ ఇవ్వడం మీదనే లగ్నం చేసింది. షాహాజీ వీరత్వం గురించి ఎవరికీ సందేహం లేదు. అయితే స్వాతంత్ర్యం పట్ల ప్రేమ ఆయనలో ఏ మాత్రం లేకుండాపోయింది. ఇతరులకి సేవ చేయడానికే షాహాజీ పరిపూర్ణంగా సిద్ధపడ్డాడు. శివాజీ

మహిళ. ఈ సంఘటనతో ఆమె మనసు ఎంతో గాయ పడింది. షాహాజీకీ ఈ విషయం తెల్సింది. ఆ తర్వాత దాదాజీ కొండదేవ్, విశ్వాసరావ్ల ప్రయత్నంతో జీజాబాయికి పూణె జాగీర్ తిరిగి లభించింది. ఈ రకంగా పూణెకు ఎదురవ్వల్సిన ఉపద్రవం తప్పిపోయింది.

ప్రేరణదాయకం

శివాజీ వయస్సు ఇటు పెరుగుతుండగానే అతను అటు స్వాతంత్ర్య పోరాటాన్ని ప్రారంభించాడు. కేవలం పదహారేళ్ళ ప్రాయంలోనే అతను తోరణఘడ్ని ఆక్రమించు కున్నాడు. ఈ విజయం జీజాబాయికి ఎంతో ఆనందాన్ని కల్గించింది. ఆమె సంతోషాన్ని పట్టలేకపోయింది. శివాజీ కూడా తల్లికి చెప్పకుండా ఏ కీలక నిర్ణయం తీసుకునేవాడు కాదు.

జీజాబాయి అనేక సమస్యల్ని ఎదుర్కోవలసి వచ్చింది. షాహాజీని బీజాపూర్ సుల్తాన్ బంధించాడు. శివాజీ తన తెలివి తేటలతో తండ్రిని విడిపించాడు. దీనికి

పూర్వం బీజాపూర్ సర్దార్ అష్టల్ఖాన్ భారీ సైన్యాన్ని తీసు కుని వచ్చాడు. శివాజీకి నష్టం కలిగించటంలో అతను సిద్ధహస్తుడు. అష్టల్ఖాన్ మహాకాయుడు, బలవంతుడు, ఏడు అడుగుల ఎత్తువాడు. అంతేకాదు శివాజీ కులదైవ మైన తుల్జాభవానీ విగ్రహాన్ని అష్టల్ఖాన్ ధ్వంసం చేశాడు. అలానే అనేక మందిరాల్ని కూలదోశాడు. ఈ కారణంగా శివాజీ ఆవేశంతో తన ముందు రిక్తహస్తాలతో పోరాడటా నికి వస్తాడని అష్టల్ఖాన్ భావించాడు. తన సైనికుల శక్తి సామర్థ్యాలతో శివాజీని నాశనం చేయగలననుకున్నాడు. ఈ సంకటస్థితిలో శివాజీ తనకు నమ్మకస్తులైన మిత్రులతోను - తల్లి జీజాబాయితోను చర్చలు జరిపాడు. అష్టల్ఖాన్ ని కలవటం ఎంతో అపాయకరమని, అతన్ని దూరంగా వుంచటమే మంచిదని చాలామంది అభిప్రాయం వ్యక్తం చేశారు. కానీ అష్టల్ఖాన్ ని వెంటనే కలవమని జీజాబాయి చెప్పింది. తల్లి సలహాను విని శివాజీ అష్టల్ ఖాన్ ని కలిశాడు - అంతేకాదు - ఆమె ఆశీస్సులతో అతన్ని

వధించాడు కూడా.

శివాజీ సహచరులకు కూడా జీజాబాయి ప్రేరణదాయకంగా వుండేది. వారినికూడా ఆమె తన కొడుకుతో సమానంగా చూసుకునేది. యుద్ధంలో ఏ మరారా సర్దార్ అయినా చనిపోతే ఆమె ఎంతో బాధపడేది. తానాజీ శివాజీసేనలోని ఓ వీరుడు. సింహం లాంటి తానాజీ అంటే జీజాబాయికి ఎంతో ఇష్టం. సింహాఘడ్ కోట అప్పట్లో మొగలాయిల అధీనంలో ఉండేది. అయితే ఆ కోట శివాజీ దగ్గర ఉండాలని ఆమె ఎప్పుడూ చెబుతూ ఉండేది. శత్రువులతో పోరాడి సింహాఘడ్ కోటను వశపరచుకోమని ఆమె తానాజీని ప్రేరేపించింది. రోజు తిరక్కుముందే తానాజీ సింహాఘడ్ కోటను ఆక్రమించుకో వటానికి బైలుదేరాడు. ఆ కోట చాలా గట్టిది. ఉదయభాను రాథోడ్ అనే రాజపుత్రుడి నియంత్రణలో ఆ కోట ఉంది. దాన్ని జయించటం అంత సులువు కాదు. అందువల్ల తానాజీ రాత్రి సమయంలో ఆ కోటను చేరుకున్నాడు.

శివాజీ తమ్ముడు లాంటివాడివి నాకు

అప్పుడు సాగిన భీకర పోరాటంలో ఉదయభానుని తానాజీ సంహరించాడు. కానీ దురదృష్టం కొద్దీ తానాజీ కూడా తన ప్రాణాల్ని విడవాల్సి వచ్చింది. తన ప్రాణాల్ని పణంగా పెట్టి సింహాఘడ్ కోట మీద సింహం లాంటి తానాజీ భగవాధ్యజాన్ని ఎగురవేశాడు. శివనేరి కోట నుంచి జీజాబాయి ఆ పతాకావిష్కరణను చూసింది. కోటమీద భగవాధ్యజం రెపరెపలాడటం చూసి ఆమె కళ్ళలో ఆనందం తాండవించింది. మరుక్షణమే తానాజీ మరణవార్త ఆమెను చేరడంతో దుఃఖ సాగరంలో మునిగిపోయింది.

అలానే మరో విశ్వాస పాత్రుడైన సేనాని బాజీ ప్రభు దేశ్‌పాండే. ఈయన శివాజీ ప్రాణ రక్షణ కోసం పావన్ ఖండ్‌లో శత్రువులతో భీకరపోరాటం చేసి శివాజీ ప్రాణాల్ని కాపాడాడు. శివాజీ ప్రాణాలు దక్కాయని సంతోషించాల్సిన జీజాబాయి బాజీ ప్రభు లాంటి వీరుడు మరణించాడని తీవ్రంగా విలపించింది. స్వంత కొడుకునే పోగొట్టుకున్నట్టుగా బాధపడింది.

దూరదృష్టి గల తల్లి

జీజాబాయికి ఎంతో దూరదృష్టి ఉంది. ఇస్లాం మతం స్వీకరించిన బాబాజీ నింబాల్కర్ వంటి వీరులను ఆమె మళ్ళీ హిందు ధర్మంలోకి తీసుకొచ్చింది. అటువంటి వీరులు ముస్లింల పక్షాన ఉండటం మరాఠా సామ్రాజ్యాన్ని బలహీన పరుస్తుందన్నది ఆమె అభిప్రాయం. అయితే ఆమె చర్యను వ్యతిరేకించిన వారూ లేకపోలేదు. ఒకసారి హిందూ ధర్మాన్ని వదిలి వెళ్ళినవారు తిరిగి రావడానికి వీలేదన్నది వారి వాదన. ఆ వాదనను వ్యతిరేకించడానికి, దాన్ని ఆచరణలో చూపడానికి ఎంతో సాహసం కావాలి. హిందూ ధర్మం పట్ల పరివర్తన కలిగిన వారిని తిరిగి స్వాగతించడంలో తప్పులేదని జీజామాత చెబుతుండేది. ఆమె తన భావాల్ని వ్యాపింపచేయడమే కాకుండా ప్రజలకు అర్థమయ్యేట్టు చెప్పేది. కేవలం నింబాల్కర్ ని హిందూ ధర్మంలోకి ఆహ్వానించటమే కాదు, శివాజీ కుమార్తె సక్కుబాయి వివాహం నింబాల్కర్ కుమారుడు మహాదజీతో జరిపింది.

ధర్మం పట్ల ఇంత ప్రేమ - ఇంత విశాలమైన మనసు ఎక్కడ లభిస్తాయి!

దేశ, ధర్మరక్షణ కోసం కుమారుడిని సమర్పించిన జీజాబాయి ఒక్కొక్క కష్టాన్ని అధిగమించాల్సి వచ్చింది. భర్త ఆమెని వదిలి వేశాడు. కుమారుడు ఎప్పుడూ అపాయాలు, అటంకాల మధ్య జీవిస్తుండేవాడు. ఒకానొక సమయంలో శివాజీని ఆగ్రా మొగల్ బాదుషా ఔరంగజేబుకు కానుకగా పంపాల్సిన పరిస్థితి కూడా వచ్చింది. ఔరంగజేబును కల్సిన తర్వాత శివాజీకి ఏమౌతుందనేది ఊహకు కూడా అందదు. ఆగ్రా నుండి శివాజీ తిరిగి వచ్చేవరకూ అతని రాజ్య కార్యాన్ని ఎవరు చూస్తారు? సంకటపరిస్థితిలో శాంతంగా ఆలోచించి, నిర్ణయాలు ఎవరు తీసుకుంటారు? ఆ సమయంలో శివాజీ రాజ్యభారాన్ని తల్లి జీజాబాయికి అప్పగించి - అతను ఆగ్రాకి ప్రయాణమయ్యాడు.

మొగల్ బాదుషా ఔరంగజేబు శివాజీని, అతని కుమారుడు శంభాజీని ఖైదు చేశాడు. ఇది విన్న జీజాబాయి

మనసు ఎలా తట్టుకోగలదు? అయినప్పటికీ శివాజీ తిరిగి వచ్చే వరకూ ఆమె రాజ్యకార్యం పట్ల నిర్లక్ష్యం వహించ లేదు. పతి వియోగాన్ని కూడా ధైర్యంతో ఎదుర్కొన్న జీజా మాత తన జీవితాన్ని దేశం కోసం, శివాజీకోసం సమర్పితం చేసింది.

1664 జనవరి మాసంలో వేటకు వెళ్ళిన రాజా షాహాజీ గుర్రం మీద నుండి పడి మరణించాడు. ఇది జీజామాతకు ఆశనిపాతం. ఆమె 'సతి' కావడానికి నిర్ణయం తీసుకుంది. కానీ శివాజీ ఆమె నిర్ణయాన్ని వ్యతిరేకించాడు. ప్రేరణదాయకమైన ఆమె 'సతి'కి సిద్ధపడితే - స్వతంత్ర మరారా రాజ్యం భవిష్యత్తు ఏమవుతుంది?

రాజమాత

జీజామాత త్యాగాలు, తపస్సు ఫలించే రోజు రానే వచ్చింది. శివాజీ మహారాజు రాజ్యాభిషేకాన్ని తన కళ్ళతో వీక్షించింది. ఆనంద వత్సరం. జేష్ఠ శ్రయోదశి 1674న శివాజీ మహారాజు తన తల్లి పాదాలకు ప్రణమిల్లాడు.

గౌరవప్రదమైన ఆమె ఆశీస్సులు స్వీకరించి సింహాసనాన్ని అధిష్టించాడు.

ఈ విజయోత్సవ సమయంలో కూడా జీజాబాయి మనసులో వెలితి వుంది. 'స్వరాజ్య' స్థాపన కోసం సర్వ స్వాన్ని అర్పించిన తానాజీ, బాజీ ప్రభు, సూర్యాజీ వంటి అనేకమంది మరాఠా వీరులు ఆమె మదిలో మెదులుతూనే వున్నారు. ఇప్పుడు జీజాబాయి రాజమాత అయ్యింది. కానీ విధి చాలా క్రూరమైంది. శివహీజీ రాజ్యాభిషిక్తుడు అయిన పన్నెండు రోజులకే వీరమాత స్వర్గస్థురాలైంది. దీపం కొండె క్కింది. మాతృవియోగంలో శివాజీ పిల్లాడిలా వెక్కిక్కి ఏడ్చాడు.

ఇప్పటికీ రాయ్‌గడ్ మనకి పవిత్ర క్షేత్రమే. జీజా మాత, శివాజీల పవిత్ర విగ్రహాలను అక్కడ నెలకొల్పారు. మన దేశంలోని పిల్లలు, యువకులు రాయ్‌గడ్‌ను తప్ప కుండా దర్శించాలి. అంతేకాదు వీరు వీరమాత జీజా బాయి, స్వరాజ్య స్థాపకుడు శివాజీల నుండి స్ఫూర్తిని పొందాలి.

